

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8056/2023
24.07.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из с. ..., ..., чији је пуномоћник Владимир Ђорђевић, адвокат из ..., против туженог ББ из с. ..., ..., чији је пуномоћник Саша Станковић, адвокат из ..., ради неоснованог обogaћења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2890/2022 од 20.09.2022. године, у седници одржаној 24.07.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2890/2022 од 20.09.2022. године и пресуда Основног суда у Сурдулици, Судске јединице у Владичином Хану П 435/20 од 05.04.2022. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сурдулици, Судске јединице у Владичином Хану П 435/20 од 05.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу на име неоснованог обogaћења плати 6.308.684,00 динара са законском затезном каматом од 19.09.2017. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова поступка плати 360.844,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2890/2022 од 20.09.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешене примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке применом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), Врховни суд је утврдио да је ревизија основана.

У поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је почев од 1991. године по усменом договору са туженим почео да помаже туженог у обављању радова на његовом имању у Тужилац је за потребе туженог у периоду почев од 1991. године све до 2017. године обрађивао земљиште, косио ливаде, скупљао сено, сејао и жњео житарице, брао дрва за зиму, градио гробницу и низ помоћних објеката, шталу, свињац, радионицу и гаражу, чувао стоку, довео воду до куће туженог, бринуо се о туженом и његовој жени, исте водио по потреби код лекара, набављао лекове, те обезбеђивао храну, тако што је готово свакодневно, сем викенда, одлазио на имање туженог, с обзиром да је његова кућа од куће туженог удаљена неких 1 – 1,5 км. У неким приликама код туженог би осим тужиоца радила и његова бивша жена, а осим њих су радила и друга лица на обављању различитих послова којима је тужилац за то плаћао накнаду. Тужени је ... пензионер, има две ћерке и једног сина, његова деца живе и раде у ..., а најчешће га посећује ћерка, а до 2015. године била је жива и његова супруга. У приликама када бу узео пензију тужилац би ишао са туженим у ..., у неким приликама када их је возио неко трећи, тужилац би истом плаћао за то накнаду и у повратку би куповао намирнице у продавници, а намирнице је обезбеђивало и треће лице по захтеву његове ћерке, што му је плаћао или тужени, или његова ћерка када би дошла из иностранства. Оваква заједница између странака престала је августа 2017. године из разлога што је тужилац тражио од туженог да му да обећану имовину, стару кућу, а тужени га је истерао из куће, без плаћања било какве накнаде, осим по 1.000,00 динара приликом примања пензије.

Тужбом у овој правној ствари тужилац тражи да се тужени обавезе на исплату противвредности радова које је у спорном периоду извршио за туженог. На основу налаза и мишљења вештака економске струке утврђено је да је висина тужиочевог потраживања, као вредност уложене радне снаге за спорни период од 1991. године до августа 2017. године, укупно 6.308.684,00 динара. Обрачун је извршен према минималној цени рада за 2019. годину полазећи од тога да је тужилац сваког дана сем викенда и верских празника у спорном периоду радио код туженог по осам сати.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев применом члана 210. Закона о облигационим односима у вези члана 231. ЗПП уз закључак да висина тужбеног захтева није поуздано доказана. По оцени нижестепених судови, да би се вештачењем утврдила вредност уложеног рада тужиоца у спорном периоду било је неопходно претходно доказати тачан период и врсту радова, а такве чињенице нису доказане.

По оцени Врховног суда одлуке нижестепених судови се не могу прихавтити као правилне.

Дужност странке да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев или којим оспорава наводе и доказе противника, прописано је чланом 228 ЗПП. Ако суд на основу изведених доказа (члан 8) не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу,

о постојању чињенице примениће правила о терету доказивања; странка која тврди да има неко право, сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање права, ако законом није другачије прописано; странка која оспорава постојање неког права, сноси терет доказивања чињенице која је спречила настанак или остваривање права или услед које је право престало да постоји, ако законом није другачије прописано (члан 231 ЗПП).

У конкретном случају суд је на предлог тужиоца извео доказ економским вештачењем којим је висина тужиочевог потраживања за спорни период од 1991. године до августа 2017. године утврђена на основу обрачуна који је извршен према минималној цени рада за 2019. годину. Вештачење је засновано на претпоставци да је тужилац сваког дана, сем викенда и верских празника, у спорном периоду радио код туженог по осам сати, будући да чињенице о тачаном периоду и врсти радова нису утврђене (не произлазе из резултата доказног поступка). Тужени није предлагао друге доказе којима би оспорио висину потраживања тужиоца утврђену вештачењем, већ је само изнео паушалне примедбе на извршени обрачун, на које је вештак одговорио.

У таквој процесној ситуацији, нижестепени судови су били у обавези да применом правила о терету доказивања у смислу члана 228 и 231 ЗПП, оцене доказну снагу вештачења у односу на активност туженог у погледу оспоравања тако изведеног доказа на околност висине тужиочевог потраживања, што нису учинили. Пропуштањем да поступи на наведени начин, закључак нижестепених судова да је тужбени захтев неоснован јер висина потраживања изведеним вештачењем није доказана, само зато што чињенице о тачном периоду и врсти радова нису утврђене (не произлазе из резултата доказног поступка) је преурањено донет. На тај начин висина обавезе туженог, која је саставни део садржине дужничкоповерилачки однос странака, у смислу члана 17. и 262. Закона о облигационим односима остала је недовољно испитана, па су нижестепене пресуде морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер зависи од одлуке о главној ствари.

У поновном поступку првостепени суд ће, имајући у виду примедбе на које је указано овим решењем, поуздано утврдити садржину дужничкоповерилачког односа странака у смислу члана 17. и 262. Закона о облигационим односима, уз претходну правилну примену правила о терету доказивања, те поново одлучити о основаности тужбеног захтева. С тим у вези, првостепени суд ће посебно водити рачуна о томе да је у одсуству утврђења ближих критеријума (тачног периода и врсте радова) вештачење засновано на критеријумима обрачуна минималне цене рада и претпостављеном периоду рада тужиоца, као једино познатим и примењивим критеријумима спрам утврђених околности. Приликом поновног одлучивања, поред указаног, првостепени суд ће имати у виду и да из чињеничног утврђења произлази да је предмет спора извршење усменог договора странака, који има сва обележја двостранотеретног правног посла, у ком случају нема основа за примену правила о враћању стеченог без основа (члан 210. Закона о облигационим односима).

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**